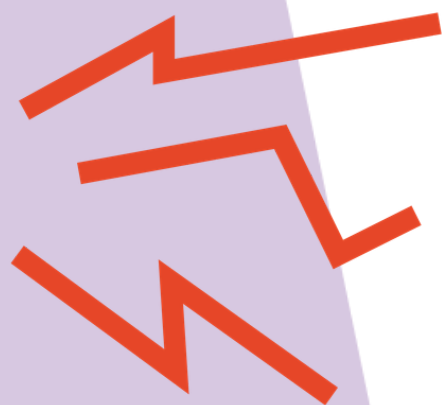

ADVIES 2607

Wijzigingsdecreet Integrale Jeugdhulp

1 juli 2026

De Vlaamse Jeugdraad, in vergadering op 1 juli 2026, onder voorzitterschap van Marnik De Bont en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

Situering 4

Advies 6

Kinderen en jongeren moeten voldoende gehoord worden in hun trajecten binnen de jeugdhulp, en dus ook bij de matching tussen de hulpvraag en het aanbod zelf. Laat de dialoog met kinderen, jongeren en hun omgeving daarom niet enkel als principe bestaan, maar veranker die in regelgeving en mechanismen. 6

Zorg ervoor dat de versterking van de centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort gepaard gaat met verhoogde transparantie over criteria en afwegingen, maar glij niet af naar een te rigide, bureaucratisch systeem.

Behoud de vaste trajectpersoon voor jongeren, zeker doorheen deze hervormingen richting een centraal beheerd capaciteitssysteem en scherper toegepaste crisishulpverlening. 8

Een beter beheerd capaciteitssysteem lost de problematiek van te weinig plaatsen en te lange wachtrijen niet op zichzelf op. Blijf inzetten op meer plaatsen, maar zorg ook binnen de bestaande capaciteit voor een werkbare omkadering, voldoende mankracht en middelen voor organisaties binnen de jeugdhulp. 8

Blijf investeren in preventie en het brede reguliere aanbod. Zoek en erken daarbij synergieën tussen preventie en jeugdhulp, ook financieel. 9

De aanstelling van het OCJ als enige gemandateerde voorziening biedt meer duidelijkheid aan kinderen en jongeren en verheldert de positionering van de vertrouwenscentra kindermishandeling als ondersteunende organisaties binnen de vrijwilligheid. 10

Anticipeer op de hogere taak- en werkdruk die deze wijziging met zich meebrengt voor het OCJ en maak de nodige budgetten hiervoor vrij.

De verscherping van de definitie en toepassing van crisishulp is een goede zaak. 11
Deze verscherping moet tegelijkertijd gepaard gaan met transitiemaatregelen en garanties dat geen enkel kind of jongere abrupt zonder hulp komt te staan. Blijf monitoren wie geen toegang krijgt en wat de gevolgen zijn.

Zorg dat er voldoende rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp beschikbaar is om voldoende nazorg te bieden bij uitstroom uit de crisishulpverlening.

Situering

Op 28 mei kreeg de Vlaamse Jeugdraad een adviesvraag van minister van Welzijn Caroline Gennez over het nieuwe wijzigingsdecreet dat aanpassingen wil doorvoeren aan het decreet van 12 juli 2013 over de integrale jeugdhulp en een uitstel van inwerkingtreding wil doorvoeren van het gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie. We focussen ons in dit advies op de voorgestelde wijzigingen aan het decreet integrale jeugdhulp en verwijzen voor reacties op de wijziging rond het gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie graag verder naar andere adviesorganen met meer expertise in de materie.

Met het ontwerpdecreet wil de Vlaamse Regering drie belangrijke acties ondernemen om “de toegang tot jeugdhulp toegankelijker, transparanter en efficiënter te maken”:

- het optimaliseren van de matching tussen vraag en aanbod, via een meer centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort;
- de positionering van het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ) als de enige gemandateerde voorziening bij (verregaande) verontrustende situaties waarbij de veiligheid van de minderjarige in het gedrang is of dreigt te komen; en
- een verduidelijking in welke situaties een beroep kan worden gedaan op het crisismeldpunt en crisisjeugdhulpverlening.

Kinderen en jongeren goed omkaderen, ondersteunen en helpen wanneer ze zich niet goed in hun vel voelen: het zijn basisvragen die rechtstreeks raken aan verschillende rechten verankerd in het VN-Kinderrechtenverdrag:

- artikel 3 – de plicht te handelen in het belang van het kind;
- artikel 6 – het recht op overleven en ontwikkeling;
- artikel 12 – het recht op participatie;
- artikel 20 – het recht op bescherming van kinderen buiten hun gezin.

De Vlaamse Jeugdraad legt daarom al meer dan tien jaar proactief de zorgen en noden van kinderen, jongeren en hun organisaties rond mentaal welzijn op de verschillende beleidstafels. De situatie is al jarenlang acuut en vraagt doorgedreven, toekomstgerichte beleidsstrategieën en investeringen. Samen met vele andere belangenbehartigers en actoren vragen we daarbij al langer naar een duidelijk tweesporenbeleid, waarbij naast een paradigmashift richting meer preventie en vroegdetectie, ook de huidige wachtlijsten, gebrekkige omkadering en te beperkte investeringen in de jeugdhulp dringend moeten worden aangepakt. Dat schreven we de afgelopen jaren in meerdere adviezen, zoals het advies 2301 - Mentaal welzijn en het advies 2311 - Geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid. We zijn dan ook tevreden dat we voor dit wijzigingsdecreet om advies zijn gevraagd: participatie van kinderen en jongeren is namelijk niet alleen binnen een jeugdhulptraject zelf cruciaal, ook over het beleid dat dit regelt moeten ze gehoord kunnen worden.

In dit advies benoemen we onze aandachtspunten en bezorgdheden bij de voorliggende wijzigingen. Door de band genomen zijn we voorzichtig positief over de voorgestelde wijzigingen en volgen we de doelstellingen van alle voorgestelde maatregelen, omdat ze mee een antwoord willen vormen op de stijgende instroom en complexiteit van dossiers, en dat tegenover de structurele schaarste en lange wachttijden. Toch stippen we graag een aantal bezorgdheden en noodzakelijke randvoorwaarden aan die volgens ons cruciaal zijn om de maatregelen doeltreffend en kwalitatief in te voeren, met sterke garanties voor kinderen en jongeren zelf:

- het vermijden van uitsluiting uit hulp;
- het waarborgen van continuïteit;
- het versterken van de participatie van kinderen en jongeren.

We baseerden ons hierbij op ons eerdere advieswerk, op adviezen van het Kinderrechtencommissariaat^{1 2} en stemden af met tal van jeugdwerkorganisaties, experts en andere stakeholders, zoals: Groep Intro, Uit De Marge, D'Broej, SAAMO, het Cliëntenforum, het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling en de sector van de vertrouwenscentra kindermishandeling, Cachet, en uiteraard zoals steeds: onze vrijwilligers en adviseurs die op het thema werken. Het advies wordt finaal besproken tijdens de adviesraad van woensdag 1 juli.

Kinderen en jongeren moeten voldoende gehoord worden in hun trajecten binnen de jeugdhulp, en dus ook bij de matching tussen de hulpvraag en het aanbod zelf. Laat de dialoog met kinderen, jongeren en hun omgeving daarom niet enkel als principe bestaan, maar veranker die in regelgeving en mechanismen.

Zorg ervoor dat de versterking van de centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort gepaard gaat met verhoogde transparantie over criteria en afwegingen, maar glij niet af naar een te rigide, bureaucratisch systeem.

“Er wordt te vaak met de ouders gewerkt in plaats van naar de jongere te luisteren.”

“Als jongere weet je het soms gewoon, maar dan moeten ze luisteren.”

We schreven het al in onze eerdere adviezen³: jongeren voelen zich vaak geen volwaardige partner in hun eigen jeugdhulptraject. Te vaak kijkt men naar de jongere als iemand die nog niet oud genoeg is om een gefundeerde mening te vormen. Volwassenen, al dan niet uit de omgeving van kinderen en jongeren, dan wel de professionals zelf, krijgen het laatste woord in beslissingen die een enorme impact hebben op de ontwikkeling en leefomstandigheden van jongeren.

We zijn blij te lezen dat de omwenteling naar een meer centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort gepaard moet gaan met een dialoog met alle betrokkenen, “met respect voor de professionele expertise en draagkracht van

voorzieningen, en met betrokkenheid van kinderen, jongeren, ouders en eventueel andere contextfiguren”.⁴ Een goed principe, dat wat ons betreft **nog sterker mag en moet verankerd worden in de regelgeving, processen en mechanismen die de jeugdhulpregisseurs zullen moeten hanteren.** Het recht op participatie van kinderen en jongeren moet namelijk op elk moment gegarandeerd blijven en mag niet afhankelijk worden van interpretatie of invulling op operationeel niveau. Goed luisteren naar de noden van kinderen en jongeren zal er ook voor zorgen dat de hulp meer op maat zal zijn van de effectieve vraag. Een jongere die zich gehoord voelt en ervaart dat z’n noden zo goed mogelijk beantwoord worden, zal bovendien z’n geloof in de hulpverlening veel sterker bewaren, wat alleen maar positief is voor het verdere traject.

Een bezorgdheid die daarbij bij ons de kop opsteekt: hoe zal een meer centrale regierol tegelijk vermijden om te verglijden in te rigide processen en mechanismen (en dus riskeert net minder inspraak voor en dialoog met jongeren en voorzieningen mogelijk te maken)? We vragen om heel doordacht

¹ Kinderrechtencommissariaat, 23 januari 2026, [Advies bij het plan 'Naar de jeugdhulp van morgen'](#).

² Kinderrechtencommissariaat, 24 maart 2026, [Jaarverslag Commissie van Toezicht voor Jeugdinstellingen 2025](#).

³ Vlaamse Jeugdraad, adviezen 2301 – [Mentaal welzijn](#) en 2311 – [Geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid](#).

⁴ Vlaamse regering, Memorie van toelichting bij het wijzigingsdecreet.

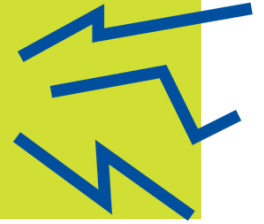

het regiekader zodanig in te vullen dat maatwerk en flexibiliteit mogelijk blijven om in te spelen op de noden van kinderen, jongeren en hun omgeving.

Het recht op participatie impliceert tot slot uiteraard ook dat er heel transparant gecommuniceerd moet worden over de weg naar hulp, de rechten die jongeren hebben in dit traject, en de afwegingen die gemaakt worden bij het toewijzen van hulp en een voorziening.

Behoud de vaste trajectpersoon voor jongeren, zeker doorheen deze hervormingen richting een centraal beheerd capaciteitssysteem en scherper toegepaste crisishulpverlening.

Een manier om ervoor te blijven zorgen dat het eigenaarschap van het traject ook bij de jongere zelf blijft én dat ondersteuning voorhanden is in afwachting van opname, is het blijvend inzetten van vaste trajectpersonen. Geen overbodige luxe wanneer toch wel wat wijzigingen op til staan binnen het jeugdwerklandschap.

In ons advies over het decreet geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid⁵ wezen we er al op dat jeugdwerk hierin een rol kan opnemen, afhankelijk van werking tot werking, uiteraard. De rol van een jeugdwerker kan daarbij gaan van trajectbegeleider tot trajectgezel en zelfs regisseur. We verwijzen o.m. graag naar de expertise van Arktos in hun methodiek en boek Missing Link⁶ ((ontwikkeld in samenwerking met het HIVA-KU Leuven en Wonen en Werken vzw, en met de steun van het Europees Sociaal Fonds (ESF)).

Stem de rollen van jeugdwerkverenigingen daarbij af op de noden van jongeren én de mogelijkheden van

organisaties, professionele jeugdwerkers of vrijwillige jeugdwerkers. Het doel moet altijd zijn om kinderen en jongeren te laten participeren aan de échte samenleving, niet in een bubbel van hulpverlening, maar de bredere wereld. Belangrijk is dan ook om trajectgezellen niet alleen vanuit zorg- of welzijnsaanbod te laten werken, om niet (alleen) vanuit diagnoses te werken, maar de linken met het netwerk ook sterk te houden en altijd de hulpvraag zelf centraal te houden. Zoals Arktos de uitgangspunten beschrijft: steeds met de jongere aan het stuur, vanuit een integrale benadering, met een gecoördineerde lokale aanpak, en met evoluties in beeld. Zo kan een vertrouwensband groeien en sterk zijn, en wordt samen met en op maat van de jongere aan de slag gegaan, ook wanneer opstart van hulpverlening pas in een latere fase kan gebeuren.

Een beter beheerd capaciteitssysteem lost de problematiek van te weinig plaatsen en te lange wachtrijen niet op zichzelf op. Blijf inzetten op meer plaatsen, maar zorg ook binnen de bestaande capaciteit voor een werkbare omkadering, voldoende mankracht en middelen voor organisaties binnen de jeugdhulp.

De Vlaamse regering maakt zich sterk dat een centraal beheerd capaciteitssysteem ervoor zal zorgen dat meer jongeren aan meer openstaande plekken zullen kunnen worden gekoppeld, en dus de nodige zorg zullen kunnen krijgen. Dat zal in beperkte mate misschien het geval zijn, maar kan zeker niet als een wonderoplossing worden gezien. Wat eenvoudig lijkt, ziet er in de praktijk namelijk vaak net iets anders uit.

Een centraal regiesysteem dat focust op optimale

capaciteitsbenutting heeft niet automatisch oog voor die moeilijke context waarin voorzieningen werken – ook al is die realiteit ook de jeugdhulpregisseurs zelf niet onbekend. We willen hierbij wel erkennen dat ernaar wordt gestreefd om bij de matchingsprocessen in dialoog te gaan met alle betrokkenen, wat ervoor zou moeten kunnen zorgen dat ook voorzieningen hun draagkracht in functie van eventuele opname kunnen duiden. We hopen dat deze intentie in de praktijk niet zal moeten onderdoen voor het meetbare, administratieve vullen van alle bedjes.

⁵ Vlaamse Jeugdraad, [advies 2311 – Geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid](#).

⁶ Van Dooren, G. (red.), 2021, [Missing link: een integratie begeleiding van moeilijk bereikbare jongeren](#). Leuven: Arktos vzw.

Hoe dan ook, centraal regiesysteem of niet, er zijn en blijven meer doortastende maatregelen en investeringen nodig om voorzieningen en medewerkers in de jeugdhulp te waarderen, te ondersteunen en te honoreren. En dus om kinderen en jongeren de kwalitatieve hulp te kunnen bieden die ze nodig hebben.

Minister Gennez kondigde eerder aan om op het einde van de legislatuur te willen landen met 2.000 extra plekken in de jeugdhulp, wat we uiteraard toejuichen en waarvan we hopen dat die belofte realiteit kan worden. Het is bemoedigend te zien hoe de minister hierop versneld wil inzetten via de beslissing van de Vlaamse regering begin juni om 64 miljoen euro aan middelen al vervroegd vrij te maken.⁷

Een antwoord op de noden van voorzieningen en medewerkers in de jeugdhulp zelf, minstens even cruciaal, is nog onvoldoende aanwezig: zo slaakten professionals uit de jeugdhulp begin dit jaar nogmaals een noodkreet.⁸ Ze missen in het nieuwe jeugdhulpplan de structurele maatregelen die voor hen écht het verschil maken: correcte loonvoorwaarden via een nieuwe functieclassificatie die zo de loonverschillen met andere sectoren eindelijk kan wegwerken en een volwaardige indexatie van werkingsmiddelen. Als het de minister menens is met een sterkere, performantere jeugdhulp, dan grijpt ze ook deze problematieken aan in de komende jaren.

Blijf investeren in preventie en het brede reguliere aanbod. Zoek en erken daarbij synergieën tussen preventie en jeugdhulp, ook financieel.

Vandaag gaan noodgedwongen heel veel middelen naar gespecialiseerde hulp, nét omdat de basisvoorzieningen niet op tijd of onvoldoende kunnen tussenkomen en daardoor telkens meer gespecialiseerde hulp nodig is. Maar zoals al uittentreuren herhaald: we hebben evenzeer nood aan investeringen in preventieve werkingen. Versterk de financiering van partners uit andere sectoren die bijdragen aan preventie, zoals de OverKop-werkingen, jeugdwerkingen die zich op het kruispunt met welzijn begeven en scholen die aan psycho-educatie willen doen. Zet in op het werk van de Huizen van het Kind én de andere actoren in de netwerken.

Want we zien het in de praktijk steeds vaker: om nu de tekorten in de jeugdhulp op te vangen, worden er vaak alternatieve oplossingen gezocht of interventies gedaan bij organisaties binnen het jeugdwelzijnswerk of andere eerstelijnsdiensten.

Denk aan ondersteuning bij het zoeken naar huisvesting voor thuisloze jongeren, het intensief begeleiden van schoolafhakkers, of het opvangen van kinderen die zich in een verontrustende opvangsituatie bevinden, maar waarvoor geen plek is in de jeugdhulp. Deze intensieve begeleiding raakt heel erg aan hulpverlening – en werkt heel nabij en flexibel – waardoor veel bereikt kan worden in complexe situaties. Deze alternatieve vormen van jeugdhulp moeten in kaart worden gebracht en uitgezocht waar dit een meerwaarde kan zijn ter vervanging van jeugdhulptrajecten, ofwel als schakel naar jeugdhulp.

⁷ VRT NWS, 5 juni 2026, "[Voor 64 miljoen euro: Vlaams minister Gennez investeert sneller in jeugdhulp](#)".

⁸ Sociaal.net, 19 januari 2026, "[Jeugdhulp trekt aan de alarmbel: 'Meer nodig dan woorden en ambitieuze plannen'](#)".

De aanstelling van het OCJ als enige gemandateerde voorziening biedt meer duidelijkheid aan kinderen en jongeren en verheldert de positionering van de vertrouwenscentra kindermishandeling als ondersteunende organisaties binnen de vrijwilligheid. Anticipeer op de hogere taak- en werkdruk die deze wijziging met zich meebrengt voor het OCJ en maak de nodige budgetten hiervoor vrij.

We verwelkomen de keuze om in het OCJ als enige gemandateerde voorziening één helder, centraal aanspreekpunt te voorzien voor cases waarbij de veiligheid van kinderen en jongeren in het gedrang komt, en bijgevolg de betrokkenheid van overheid en parket noodzakelijk geacht wordt. Naast duidelijkheid voor kinderen, jongeren en hun omgeving, creëert deze wijziging ook voor de vertrouwenscentra kindermishandeling een beter kader om hun rol beter te spelen en verder te ontwikkelen.

Vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) (die zowel een advies- en meldpunt zijn voor vermoedens en hulpvragen bij kindermishandeling, als hulpverlening bieden aan gemelde kinderen/jongeren en hun context) kiezen in hun begeleiding en ondersteuning namelijk resoluut ervoor om te werken vanuit het kindperspectief en hulpverlening aan te bieden binnen de vrijwilligheid van minderjarigen en hun contexten. Omdat tot nog toe de VK's óók gemandateerde voorzieningen waren, hinkten deze centra qua doelstellingen en taken op twee benen: kinderen en jongeren ondersteunen binnen de vrijwilligheid, maar ook oordelen wanneer die vrijwilligheid beëindigd moet worden en de overheid ingeschakeld moet worden in het belang van het kind.

Deze wijziging in het ontwerpdecreet wordt dan ook positief ontvangen door de VK's: ze stelt hen in staat om volledig complementair te werken met het OCJ, inclusief de uitzonderlijke mogelijkheid om in geval van bijzonder urgente situaties van kindermishandeling als VK toch rechtstreeks het parket te kunnen inschakelen. We verwachten dat hierbij de kadering van wat een urgente situatie van

kindermishandeling inhoudt, nog verder zal worden gedefinieerd in overleg met de VK's en het OCJ. Een laatste aandachtspunt is dat de VK's bij deze wijziging wel nog steeds hun consultfunctie kunnen behouden.

Tot slot lijkt het ons logisch dat het positioneren van het OCJ als enige gemandateerde voorziening er ook voor zal zorgen dat er meer werkdruk en cases bij het OCJ terecht zullen komen; we vragen om hierop te anticiperen en een inschatting te maken van de nodige middelen en mankracht om deze cases adequaat op te volgen en die bij te passen met de nodige investeringen.

De verscherping van de definitie en toepassing van crisishulp is een goede zaak. Deze verscherping moet tegelijkertijd gepaard gaan met transitiemaatregelen en garanties dat geen enkel kind of jongere abrupt zonder hulp komt te staan. Blijf monitoren wie geen toegang krijgt en wat de gevolgen zijn. Zorg dat er voldoende rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp beschikbaar is om voldoende nazorg te bieden bij uitstroom uit de crisishulpverlening.

Een klein jaar geleden werd de crisis in de crisisjeugdhulp nogmaals duidelijk verbeeld aan de hand van getuigenissen en cijfers uit de praktijk. Maar liefst vier op de tien crisismeldingen voor jongeren bleven zonder gevolg door plaatsgebrek.⁹ Ook duidelijk was en is dat de crisishulp de afgelopen jaren steeds meer werd ingezet voor wat je chronische crisissen of zelfs de systeemcrisis (nl. het gebrek aan plaatsen in de reguliere zorg) zou kunnen noemen. Van de oorspronkelijke doelstelling – acute interventies die escalatie kunnen vermijden – bleef zo in de praktijk weinig meer over.

In dat opzicht erkennen we zeker het belang van deze herformulering en verscherping van de doelstelling en focus van de crisisjeugdhulp. Maar wie a zegt, móet ook b zeggen: als de crisishulpverlening wordt beperkt voor zij die het echt nodig hebben, moeten de kinderen en jongeren die noodgedwongen zullen uitstromen op hun beurt kunnen worden opgevangen in reguliere hulp. Een gebrek aan alternatief leidt anders ook bij deze jongeren tot meer escalaties, en maakt hulpverleners het alleen maar moeilijker om inschattingen te maken. We vragen daarom ook om te (blijven) monitoren wie geen toegang zal krijgen tot crisishulp en wat de gevolgen zijn van die uitsluiting; alleen zo kunnen we beter inschatten welke maatregelen doeltreffend zijn en waar we moeten bijsturen.

Crisishulpverlening gaat niet alléén over plaatsjes en residentiële opnames, maar over een geheel van gerichte interventies, soms ook ingezet ter herstel en versterking van de context van een kind of jongere, die zo langdurige trajecten kan vermijden, doorstroom kan bevorderen en wachtlijsten kan verminderen. Het ontwerpdecreet spreekt van een zorgzame overgang in de organisatie van de hulp voor kinderen en jongeren in langdurige trajecten. We hopen dat die transitie gepaard gaat met een robuust plan dat inzet op de nodige extra capaciteit (of dat nu extra plekken of extra mankracht betekent) én op voldoende flexibiliteit en maatwerk in de organisatie van hulp. Het regelgevende kader moet meer flexibiliteit toelaten en ruimte creëren voor contextgerichte, outreachende en gecombineerde vormen van ondersteuning.

Tot slot heeft een traject in de gespecialiseerde jeugdhulp ook nazorg nodig in de vorm van meer regulier aanbod in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Een medewerker in een voorziening geeft aan dat bijna alle jongeren die er instromen geen uitstroomplek krijgen, wat in de praktijk neerkomt op de jongeren opnieuw aan hun lot overlaten. Een beleid dat niet wil dweilen met de kraan open, zet dus ook hierop in.

⁹ VRT NWS, "20 november 2025, *"Crisisopvang is zélf in crisis": hoe Rianna*, Emma* en ander ekinderen die thuis niet veilig zijn, veel te laat hulp krijgen*".

www.vlaamsejeugdraad.be